κληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀγρίου ζώου, ὅπερ ἔσπευσε νὰ κρυβῇ εἰς τὴν λόχμην· πυροβολισμοί τινες πανταχόθεν ἀκούονται, ἀσκόπως ριπτόμενοι, καὶ πάντες ἐπιστρέφουσι μετὰ τῆς εὐχαριστήσεως ὅτι ἐπεδείξατο τὴν τόλμην αὐτῶν. Αἱ ἄρκτοι ὅμως εἰσὶ πολυάριθμοι ἐν τῇ λόχμῃ τοῦ Τσανλῆ, ἀλλὰ μικρὸν ἔχουσι τὸ ἀνάστημα, δυσχερεστάτη δέ ἐστιν ἡ θήρα αὐτῶν. Κατερχόμενός τις εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου, ἄφθονον εὑρίσκει κυνήγιον, τὰ θηράματα ὅμως φεύγουσι μακρὰν πάσης βολῆς πυροβόλου. Καὶ τὰ ἁρπακτικὰ ὄρνεα ἐπίσης πολυάριθμά εἰσι, μετὰ δὲ τῶν κισσῶν καὶ τῶν κοράκων ἀποτελοῦσι τοὺς καλλιτέρους καθαριστάς.

Εἰς τὰ πρὸς Ν καὶ ἀπέναντι τῆς μονῆς Σοὺρπ-Γκαραπὲτ κείμενα ὄρη ὑπάρχει ἄλλη μονὴ ἡ τοῦ Σοὺρπ-Ὀχαννές. Τῇ 12/24 ὀκτωβρίου κατὰ τὴν 8ην ὥραν ἀναχωρήσαντες ἐκ τοῦ Τσανλῆ, ἐν συνοδίᾳ τοῦ διερμηνέως, ἀφικόμεθα εἰς τὸ πεδίον ἢ μᾶλλον ὀροπέδιον τοῦ Μούς, γονιμώτατον καὶ δυνάμενον ν' ἀποβῇ ἀληθὴς σιταποθήκη τῆς περὶ αὐτὸ χώρας, ἂν ἐπετυγχάνοντο τ' ἀπαιτούμενα μέσα. Τῇ 11 ὥρᾳ ἀφικόμεθα εἰς τὸν Εὐφράτην, εἰς τὸν καταρράκτην τοῦ Γκοργκούρ, ἀποτελούμενον ὑπὸ δύο νήσων καί τινων βράχων, ἀναστελλόντων τὸν ροῦν τοῦ Μουρὰτ-τσάϊ. Διελθόντες τὸ Κεζὲλ-Ἀγάδζ, χωρίον ὑπερδιακοσίων οἴκων, περημισμένον διὰ τὴν ποσότητα τοῦ καπνοῦ, ὃν παράγει, καὶ κατόπιν ἀνόδου δι' ἀνάντους ὁδοῦ παρετηρήσαμεν τὴν 5ην ὥραν τὴν μονὴν Σοὺρπ-Ὀχαννές, ἡ γενικὴ ὄψις τῆς ὁποίας εἶναι μικρογραφικώτερον ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ Σοὺρπ-Γκαραμπέτ.

Τέσσαρες ἱερεῖς ζῶσιν ἐν τῷ ἀπομονωτηρίῳ τούτῳ, περιμένοντες τὴν βοήθειαν τῶν προσκηνυτῶν, οἵτινες ὁλονὲν σπανιώτεροι ἀποβαίνουσιν ἢ ζητοῦσι συνδρομὰς ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀριστερᾷ ὄχθῃ τοῦ Εὐφράτου εὑρισκομένων, ὡς οἱ ἱερεῖς τοῦ Τσανλῆ ἐκ τῶν ἐν τῇ δεξιᾷ. Δωδεκὰς μαθητῶν, ὠχρῶν καὶ ρακενδύτων, μεθ' ἑνὸς καθηγητοῦ ἀποτελοῦσι τὴν σχολήν. Ἡ μονὴ ὅμως αὕτη εἶναι πλουσία εἰς τάφους, εἰς σταυρούς, εἰς λείψανα. Ἐπεδείχθη ἡμῖν δένδρον, εὐλαβῶς ὑπὸ τείχους περιβαλλόμενον, πρὸ τῆς ρίζης τοῦ ὁποίου ἐναπετέθη ὑπὸ τὸ ἔδαφος τὸ ἀγγεῖον, ὅπερ περιελάμβανε τὸ ἔλαιον, δι' οὗ ἐπλύθησαν οἱ πόδες τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ ναὸς ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν ἐπιτεθειμένων, οὕτως εἰπεῖν, ἀλλήλαις ἐκκλησιῶν, ἑκάστης τῶν ὁποίων προηγεῖται αἴθουσα· μέρος αὐτοῦ χρονολογεῖται, ὡς εἶπον ἡμῖν, ἀπὸ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ φωτιστοῦ. Ἐν τῇ μονῇ εὕρομεν χειρόγραφα καὶ θρησκευτικὰ βιβλία, ἐν οἷς καὶ ὀγκώδη Ἱστορίαν τῶν ἁγίων, χρονολογουμένην ἀπὸ τοῦ 1122 μετ' ἐπιμελημένων δὲ μικρογραφιῶν. Τὸ κυριώτερον ὅμως τῶν ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ περιέργων ἀντικειμένων εἰσὶ τὰ φιρμάνια, ἅτινα ἐπεβραβεύθησαν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ, Ταμερλάνου κλπ. Τὰ τοῦ Ἀλῆ καὶ Ταμερλάνου, ὧν ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐπικυρώσωμεν τὴν αὐθεντικότητα, προεφύλαξαν τὴν μονὴν ἀπὸ λεηλασιῶν καὶ ἐχρησίμευσαν μάλιστα ἅπαξ καὶ εἰς ἀνάκτησιν τῶν ἀπ' αὐτῆς ἁρπαγέντων πραγμάτων. Περὶ τοῦ φιρμανίου τοῦ Ταμερλάνου ἀναφέρεται ὅτι ὁ Τρομερὸς κατακτητής, στήσας τὰς σκηνὰς αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Μούς, ἐδέξατο τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς. Ὁ Ταμερλάνος, ἀντεπισκεφθεὶς τὸν ἡγούμενον, τοιαύτης ἔτυχεν ὑποδοχῆς, ὥστε εἶπε τούτῳ νὰ ζητήσῃ ὅ,τι ἂν ἐπεθύμει. Ὁ ἡγούμενος ἐζήτησε νὰ πληρωθῇ ὁ θάλαμος ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ αἰχμαλώτων. Ὁ Ταμερλάνος, μειδιάσας ἐπὶ τῇ τοσοῦτον μετριόφρονι ἀξιώσει, ἐξεπλάγη βραδύτερον ὅτε εἶδεν ὅτι μόλις οἱ ἐν λόγῳ αἰχμάλωτοι, ἀπολυόμενοι ὑπὸ τοῦ Ταμερλάνου, εἰσήρχοντο εἰς τὸν θάλαμον, ὅστις θὰ ἐπληροῦτο ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἀμέσως εἰς μοναχοὺς μετεμφιεζόμενοι ἐρρίπτοντο ἐκ τοῦ παραθύρου ἀλληλοδιαδόχως· εὐνόητον ὁπόσοι αἰχμάλωτοι οὕτως ἀπελύθησαν.

ΑΠΟ ΤΣΑΝΛΗ ΕΙΣ ΤΕΧΕΡΑΝΗΝ.

Ἀπὸ Τσανλῆ εἰς Βιτλίς.

Βιτλίς, τῇ 26 ἰανουαρίου 1891.

Ἐπὶ τέλους! Ἰδοὺ τέλος ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡ ἀπὸ τοσούτου χρόνου καὶ μετὰ τοσαύτης ἀνυπομονησίας ἀναμενομένη, καθ' ἣν, συνεχίζοντες τὸ ἡμέτερον ταξείδιον, δυνάμεθα νὰ ἐγκαταλίπωμεν διὰ παντὸς τὴν μονὴν Σοὺρπ-Γκαραμπέτ. Ὁπόσον εὐχάριστον τὸ καθορᾶν τὸ μέγα τοῦτο καὶ ἐλεύθερον διάστημα, ὅπερ πρὸ ἡμῶν διανοίγεται καὶ ἐν ᾧ μέλλομεν νὰ ριφθῶμεν, εὐτυχεῖς ἐπὶ τῷ ὅτι ἀποχωροῦμεν τῆς Τσανλῆ-Κιλισὰ καὶ τῶν τοίχων αὐτῆς, τῶν παχέων ὡς τείχη ἀρχαίου φρουρίου! Ἐπὶ ἡμέρας ὁλοκλήρους εἴδομεν πιπτούσας νιφάδας χιόνος, τοσοῦτον πυκνὰς καὶ ἀλλεπαλλήλους, ὥστε ἡ ὄψις ἐφ' ἱκανὸν περιωρίζετο· ἀλλ' ἐν ταῖς χώραις ταύταις ἡ κακοκαιρία ὀλίγον διαρκεῖ· μετὰ τὴν θύελλαν ἐπέρχεται ἡ γαλήνη, μετὰ τὸν συννεφώδη καιρὸν ὁ καθαρὸς οὐρανός· οὕτως, ἠδυνάμεθα ἤδη νὰ ἴδωμεν τὸ μεανδρικὸν ρεῦμα τοῦ Μουρὰτ Τσαΐ (Ἀνατολικοῦ Εὐφράτου), ὅστις διασχίζει τὸ εὐρὺ τοῦτο πεδίον, τὸ ὑπὸ ἓξ καὶ ἐννενήκοντα χωρίων καταλαμβανόμενον, ὧν δέκα φαίνονται ἡμῖν μακρόθεν ὡς μέλανα σημεῖα. Τὰ πρὸς Ν τοῦ Ταύρου ὄρη φέρουσι τὰ θαυμασιώτερα χρώματα· καὶ φαίνονται κεκαλυμμένα ὑπὸ θερμοῦ πτιλωτοῦ βελουδώδους πέπλου· πρὸς Α τὸ ὄρος Νιμρούτ, ἀποστίλβοντος λευκοῦ χρώματος, ἀνυψοῦται ὑπερηφάνως, κατωτέρω δὲ εἰς ἀπόστασιν, ἐκεῖ ὅπου συγχωνεύονται τὰ χρώματα, παρατηροῦνται αἱ ὁμιχλώδεις κορυφαὶ τοῦ Σιπὰν δάγ, ὅπερ ὑψοῦται πρὸς Ν τῆς λίμνης τοῦ Βάν. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ θερμοκρασία ἐκπίπτει, τοῦ βορρᾶ ὅμως πνέοντος, βορρᾶ, ὅστις εἶναι ἰδιαζόντως δριμὺς καὶ διαπεραστικὸς ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις, ὧν τὸ ὕψος ἀνέρχεται εἰς 2000 μέτρων οὐδὲ τὰ χονδρότερα ἐνδύματα προφυλάσσουσιν ὑμᾶς ἀπὸ τῆς δριμείας αὐτοῦ πνοῆς. Ἀφ' ἑτέρου ἡ ἔν τισι σημείοις χιὼν τοσοῦτον συσσωρεύεται ἀνακόπτουσα τὰς ὁδοὺς καὶ συγκαλύπτουσα χαράδρας καὶ βάραθρα, ἐν οἷς καταπίπτουσιν οἱ ταξειδιῶται, ὧν τὰ σώματα ἀνευρίσκονται μόνον κατὰ τὸ ἔαρ ἐν τῷ βάθει τῶν βαράθρων, ὥστε κατὰ τὸν χειμῶνα ἡ συγκοινωνία καθ' ὁλοκληρίαν σχεδὸν διακόπτεται πολλὰ δὲ χωρία, κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ τῆς χιόνος κεκαλυμμένα, παραμένουσιν ἐπὶ μῆνας ὅλους καθ' ὁλοκληρίαν ἀπομεμονωμένα τοῦ ἐπιλοίπου κόσμου. Ἡ ὁδός, ἣν ἠκολουθήσαμεν, ἵνα κατέλθωμεν εἰς τὴν πεδιάδα, μόλις εἶχε πλάτος 30 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, δεξιόθεν δὲ καὶ ἀριστερόθεν ταύτης ἠδύνατό τις νὰ καταχωσθῇ ἐν πυκνοτάτῳ στρώματι χιόνος· πολλαχοῦ μάλιστα ἡ ἀτραπὸς αὕτη ἐχώρει κατὰ μῆκος βαθέων βαράθρων, ὅπου ἐλαχίστη περὶ τὸ βῆμα ἀπροσεξία, ἠδύνατο νὰ κατακυλίσῃ ὑμᾶς. Ἐπὶ τέλους, διελθόντες τὸ χωρίον Σορδὰρ καὶ τὴν μάνδραν τῆς μονῆς, φυλασσομένην ὑπὸ ὑπερμεγέθων κυνῶν, ἀφικόμεθα εἰς τὸ πεδίον τοῦ Μούς, κείμενον εἰς ὕψος 1500 μέτρων. Ἐν τούτοις εὑρισκόμεθα πάντοτε ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁμίχλης, καί, προχωροῦντες τῷ καλπασμῷ τῶν ἡμετέρων ἵππων, ἐνομίζομεν ὅτι ἐρριπτόμεθα ἐν τῷ κενῷ τοῦ ἀπείρου, ἄνευ ὁρίων καὶ ἄνευ ὁρίζοντος. Περὶ τὴν δευτέραν ὥραν ἡ ὁμίχλη ἐξέλιπεν, ὁ ἥλιος ἀνέλαμψε καὶ ἡ πεδιὰς παρέστη ἡμῖν εὐρεῖα καὶ πλήρης χωρίων, ἱδρυμένων τῶν πλείστων ἐπὶ λοφίσκων. Ἕνια αὐτῶν εἶναι ὡραιότατα ὡς τὸ Κεμπιάν, μετὰ τῶν ὑπὸ δικτυωτῶν φραττομένων περιοχῶν αὐτοῦ καὶ τῶν πολυαρίθμων διαυλακούντων αὐτὸ ρυακίων, εἶτα εἰς ἀπόστασιν τὸ Δόμ, ἐξ ἑκατοστύος οἰκιῶν ἀποτελούμενον καὶ κατοικούμενον ὑπὸ Ἀρμενίων καὶ Κούρδων. Ἀφέντες τὰς ἡμετέρας ἀποσκευὰς ἐν τῷ χανίῳ ἀπήλθομεν εἰς περίπατον ἐν τῷ χωρίῳ, οὗτινος πάντες οἱ κύνες ὑλάκτουν ἐπὶ τῇ θέᾳ ἡμῶν. Καθ' ἣν στιγμὴν ἐπεστρέφομεν εἰς τὸ κατάλυμα ἡμῶν, γυνή, ἱσταμένη ἔν τινι θύρᾳ, ἐποιήσατο ἡμῖν νεῦμα ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς τὸν οἶκον, διαφόροις ταὐτοχρόνως χρωμένη χειρονομίαις καὶ φωνοῦσα: Κενίγκ, Κενίγκ, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ἀρμενιστὶ «γυνή». Συγκατανεύσαντες νὰ εἰσέλθωμεν ὡδηγήθημεν εἰς ζοφερὸν θάλαμον, ὅπου ἠκούσαμεν τοὺς διαδοχικοὺς θρήνους γυναικῶν πέριξ τοῦ νεκροῦ νεαρᾶς γυναικός. Ἀναχωρήσαντες ἐκ Δὸμ διήλθομεν τὸν Εὐφράτην· περαιτέρω καὶ παρὰ τὸ χωρίον Μαρακὸμ διήλθομεν ἕτερον ρύακα, τὸν Καρὰ σοῦ, παγωμένον ὡς καὶ ὁ Εὐφράτης, οὗτινος εἶναι καὶ παραπόταμος.

Κομψῶς ἐπὶ λοφίσκου ὀρθούμενον τὸ Μοὺς ἀποτόμως προσβάλλει τὰ ὄμματα τοῦ ἐκ δυσμῶν προσερχομένου ἐπισκέπτου. Κατοικεῖται δὲ τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ὀθωμανῶν καὶ διασώζει λείψανα ἀρχαίας ἀκροπόλεως. Τῇ 11 ἰανουαρίου ἐτράπημεν τὴν εἰς Βιτλὶς ἄγουσαν, ἀλλὰ πρὸς στιγμὴν διηυθύνθημεν πρὸς τὴν μονὴν Ἀρακιελότζ, ἥτις περιλαμβάνει, ὡς τινες εἶπον ἡμῖν, ἀξιοσημειώτους ἀρχαιότητας καὶ πολύτιμα χειρόγραφα. Ἐν τούτοις ἡ ἡμετέρα ἐπίσκεψις ἀνήρεσε τὰ περὶ τῶν ἀνωτέρω κειμη-

λίων λεχθέντα ἡμῖν, καθόσον τὰ μόνα ἀξιοσημείωτα, ἅπερ ἀνεύρομεν, ἦσαν πύλη πάχους 15 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου καὶ ἔγγλυφος ὡς καὶ βίβλος, χρονολογουμένη ἀπὸ τοῦ 1141, γεγραμμένη δι' ἀρμενικῶν χαρακτήρων καὶ φέρουσα μικρογραφίας τινάς. Ἐξακολουθήσαντες τὴν διάβασιν τοῦ Ἀντὸγ-δάγ, ὅπερ περιορίζει τὴν πεδιάδα πρὸς Ν παρετηρήσαμεν ἐν ταῖς κλιτύσι διάφορα τερπνὰ χωρία, ἅτινα ἐπισκέπτονται πελαργοὶ κατὰ τὰς ὡραίας ἡμέρας. Ὡς ἡ χελιδὼν οὕτω καὶ ὁ πελαργὸς θεωρεῖται ὡς προσκομίζων τὴν εὐημερίαν εἰς τὸν οἶκον. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων ἐργατικώτεροι τῶν τὸ δυτικὸν τμῆμα τῆς πεδιάδος κατεχόντων Ἀρμενίων, ἔρχονται χάριν ἐργασίας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνιοι δὲ ὁμιλοῦσιν ὀλίγον τὴν γαλλικήν, ἀγγλικὴν ἢ ἰταλικήν. Ἡ ὀχληρὰ μονοτονία τῆς πεδιάδος ἐπεκτείνεται μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν πλησιάζει τις εἰς τὴν λίμνην τοῦ Βάν, εἶτα ἡ χώρα καθίσταται γραφικωτέρα· ἀλλ' οἱ πυρετοὶ ἐπικρατοῦσιν ὡς ἐκ τῶν ἐπιγινομένων τελμάτων. Τῇ 14 ἀφικόμεθα εἰς τὸ κουρδικὸν χωρίον Μόρ, ὅπερ ἀποτελεῖ καταναγκαστικὸν σταθμὸν διὰ τοὺς εἰς Βιτλὶς μεταβαίνοντας περιηγητάς. Πέραν τοῦ Μὸρ οὐδὲν χωρίον πλέον ἀπαντᾷ, ἐκεῖ δὲ μόνον πληροφορεῖταί τις ἂν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ περαιτέρω τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ὡς ἐκ τοῦ κινδυνώδους τῆς ὁδοῦ κατά τινας ἡμέρας τοῦ χειμῶνος· ἰδίᾳ θέσις τις καλουμένη Ράβα (δίνη) εἶναι κινδυνωδεστάτη, διότι αὐτόθι ὁ ἄνεμος πνέει πάντοτε μετὰ μεγάλης σφοδρότητος καὶ ὅπου ἡ χιών, ἀνερχομένη εἰς ὕψος 6—7 μέτρων, στροβιλουμένη, καταβροχθίζει τοὺς ταξειδιώτας ἐντὸς ὀλίγων μόνον λεπτῶν. Ἐν τούτοις, καίπερ ἀποτραπέντες, ἡμεῖς αὐθημερὸν ἀπεφασίσαμεν νὰ διέλθωμεν τὴν θέσιν ἐκείνην. Ἡ ὁδός, βαίνουσα ἀπὸ τῶν δυσμῶν εἰς ἀνατολὰς μέχρις ἐγγὺς τῆς λίμνης Βάν, στρέφεται εἶτα πρὸς δεξιὰν πρὸ τοῦ Νιμρούδ καὶ διευθύνεται εἶτα πρὸς νότον· ἐκεῖ ἄρχεται ἡ δίοδος Ράβα, ἀποτελοῦσα στενὸν ὀροπέδιον μετὰ βαθέων βαράθρων. Ἀκολουθήσαντες ἀτραπόν, ὃν προγενέστεροι ταξειδιῶται εἶχον χρησιμοποιήσει, ἐβυθιζόμεθα ἵπποι καὶ ταξειδιῶται κατὰ τὸ ἥμισυ ἐντὸς τῆς χιόνος· πολλάκις τὰ φορτηγὰ ζῶα κατάκοπα ἔπιπτον· ἀφηροῦμεν τότε ἀπ' αὐτῶν τὰ βάρη, ἀνηγείρομεν αὐτά, ἐκ νέου ἐφορτώναμεν, καὶ ὅλα ταῦτα ἐπράττομεν βεβυθισμένοι μέχρι τῆς ζώνης ἐν τῇ χιόνι. Ἐν μέσῳ τῆς ἀποτροπαίου ταύτης ἐρημίας χάνιον, ἀπὸ πολλοῦ ἐγκαταλελειμμένον, χρησιμεύει ὡς καταφύγιον εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ χιονοστροβίλου καταλαμβανομένους ταξειδιώτας· ἔστιν ὅμως ἠρειπωμένον. Ὁ ἄνεμος, μεθ' ὁρμῆς πνέων, ἐξεσφενδόνιζε τοὺς κρυσταλλους, οἵτινες δίκην πυρὸς ἀπήστραπτον ἐν τῷ ἀέρι ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου· αἱ πτώσεις ἵππων τε καὶ ταξειδιωτῶν ἐγένοντο συχνότεραι· τέλος, διελθόντες λιθίνην γέφυραν ἐπὶ τοῦ Βιτλὶς-τσάι, εἴδομεν τὴν Βιτλὶς μετὰ τῶν κήπων αὐτῆς, ἐν τῷ βάθει τῆς κοιλάδος· ἡ ἄποψις εἶναι μεγαλοπρεπής. Ἀλλ' ὥρα ὅλη εἰσέτι ἀπητεῖτο ἵνα, κατερχόμενοι κλιτὺν ὑπὸ πάγων κεκαλυμμένην καὶ ἄγαν ὀλισθηράν, φθάσωμεν εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως.

(Ἀκολουθεῖ).

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΗΤΗΡ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

III.

Ὁ Ριχάρδος ἔφθασεν εἰς Παρισίους λίαν ὀψέ, χωρὶς δὲ νὰ δειπνήσῃ ἢ νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ μετέβη κατ' εὐθείαν εἰς Μοντωβραΐ.

Τῇ προηγουμένῃ ἡμέρᾳ εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς τὴν μνηστὴν αὐτοῦ νὰ τῇ γνωστοποιήσῃ, αὐθημερόν, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν διαβημάτων αὐτοῦ. Ἡ μνηστὴ αὐτοῦ εἶχεν ἐπιμείνει ὅπως προβῇ ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς εἰς τὰ διαβήματα ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσει αὐτόν, ἐπανερχόμενος, νὰ ἔλθῃ, ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν στιγμήν, ὅπως εἴπῃ αὐτῇ πῶς ἐγένετο δεκτός.

Ἡ γυνὴ ἐὰν δὲν ἔχῃ πράγματι παιδικὰς ἰδέας ἢ δὲν ἄγεται ὑπὸ τοῦ συμφέροντος, δέον νὰ ἔχῃ μεγάλην δόσιν θάρρους ἢ νὰ ἐρᾶται πράγματι ὅπως ἀποφασίσῃ νὰ γείνῃ σύζυγος ἀνδρὸς ἐν χηρείᾳ διατελοῦντος· αἱ συνήθεις δυσχέρειαι, προκειμένου τοῦ γάμου νεάνιδος, διπλασιάζονται ἐκ τῆς δυσχεροῦς ταύτης περιπτώσεως. Εὑρίσκεταί τις εἰς θέσιν νὰ παλαίῃ καθ' ἑκάστην κατὰ τῶν ἐν τῷ πνεύματι τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν φίλων γεννωμένων ἀναμνήσεων καὶ ἀντιπαραβολῶν τῶν δύω βίων. Ἐκεῖ ἔνθα ἡ πρώτη σύζυγος ἦν πάντοτε ἀντικείμενον ἐνδείξεων εὐμενείας, ἀπαντᾷ τις ἤδη ἐφεκτικότητα, ζηλοτυπίαν.

Ἡ Ὀδίλη Μοντωβραΐ ἐγίνωσκε πάντα ταῦτα. Θυγάτηρ μονογενής, στερηθεῖσα τῆς μητρὸς αὐτῆς κατὰ τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας της, ἔζησε παρὰ τὸν πατέρα αὐτῆς, ἐν τῇ καθ' ἑκάστην δὲ συναναστροφῇ μετὰ τοῦ πράγματι καλλιεργημένου τούτου πνεύματος, ἤντλησε δύναμιν ψυχῆς καὶ γνώσεις τοῦ βίου σπανίως ἀπαντώσας παρὰ νεάνισι τῆς ἡλικίας αὐτῆς. Ζητουμένη ὡς σύζυγος ὑπὸ νέων ὑψηλῶν οἰκογενειῶν, ἔφθασεν εἰς τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῆς χωρὶς νὰ θελήσῃ ν' ἀποδεχθῇ τὰς προτάσεις οὐδενός.

Περὶ αὐτὴν ἐλέγετο ὅτι ἡ ἐμμονὴ αὐτῆς εἰς τὸν ἄγαμον βίον ἀφορμὴν εἶχεν ἔρωτα πρὸς ἄνδρα μὴ ἁρμόζοντα αὐτῇ. Μήπως δὲν πρέπει ὁ κόσμος νὰ συκοφαντῇ, ὅταν δὲν ἐννοῇ; Διότι ὁ ἔρως τῆς δεσποινίδος Μοντωβραΐ εἶχεν ἀντικείμενον λίαν ὑψηλόν, διότι εἶχεν ἀγαπήσει μόνον τὸν Ριχάρδον Βρὶς πράγματι καὶ τότε ἀπεφάσισε νὰ ὑπανδρευθῇ.

Ἠγάπησεν αὐτὸν ἔγγαμον ὄντα, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ τὸ ὁμολογήσῃ εἰς ἑαυτήν, εἶτα, καθ' ἣν ἡμέραν ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ τὸ πρᾶγμα πρὸ τῆς συνειδήσεως αὐτῆς, ἐπέβαλεν ἑαυτῇ ὡς ποινὴν νὰ μὴ εὑρεθῇ οὐδέ ποτε ἀπέναντι αὐτοῦ. Πιστὴ εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς, ἔζησεν ἐπὶ διετίαν χωρὶς νὰ τὸν συναντήσῃ, ἢ τοὐλάχιστον, χωρὶς νὰ τύχῃ τῆς περιστάσεως ὅπως ὁμιλήσῃ αὐτῷ. Κατὰ τῆς κυρίας Βρὶς οὐδὲν ἔτρεφεν αἴσθημα κακίας. Διὰ τὴν εὐθεῖαν καὶ ὑπερήφανον ταύτην ψυχήν, ὁ σύζυγος ἄλλης γυναικὸς ἦν ὄν, μὴ ἀνῆκον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, μεθ' ὅλην τὴν ἐνδόμυχον ταραχήν, ἣν ᾐσθάνετο ἐν τῇ ἁπλῇ ἀναμνήσει αὐτοῦ, ἡ δὲ γυνὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἦτο ὑπὲρ τὰς συνήθεις, ἀφοῦ τὴν εἶχεν ἐκλέξει αὐτός. Ὅταν ὅμως ὁ Βρὶς περιέπεσεν εἰς χηρείαν ᾐσθάνθη ὅτι ὁ βίος αὐτῆς ἐλάμβανε τροπὴν νέαν. Ἡ καρδία αὐτῆς ἐπὶ τόσον καιρὸν περιεσφιγμένη οὖσα ὡσεὶ ὑπὸ σιδηρῶν κρίκων, ἀνεπτύχθη ὡς ἄνθος, θραυσθέντων τῶν κρίκων καὶ τότε οὐδεμία πλέον ἀπέμεινεν αὐτῇ ἀμφιβολία περὶ τοῦ μέλλοντος. Ὁ Ριχάρδος μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν εἶχεν ἴσως παρατηρήσει αὐτήν, καὶ ὅμως ἦτο βεβαία ὅτι θὰ τὴν ἠγάπα.

Δὲν προσέφυγεν εἰς καμμίαν ἔστω καὶ ἀθῴαν πλεκτάνην ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται συνήθως αἱ φιλάρεσκοι γυναῖκες. Ἡ Ὀδίλη ἦν ἀνωτέρα τοιούτων! Ἀντὶ ὅμως ν' ἀποφεύγῃ αὐτὸν νῦν, τῷ ὁμίλει, ὁ δὲ Βρὶς ἔβλεπεν αὐτὴν συχνὰ διότι ἐξ ἀνάγκης ἐπεσκέπτετο συχνὰ τὸν πατέρα αὐτῆς. Ἡ Ὀδίλη ὑπεδέχετο αὐτὸν μετὰ τῆς ἀπροσποιήτου ἐκείνης εὐμενείας καὶ χάριτος, ἥτις ἐκφράζει καλλίτερον τὰ αἰσθήματά τινος ἢ ἡ συμπάθεια. Ἐκεῖνος, ᾐσθάνθη τότε ὅτι εἶχεν ἤδη θέσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐκείνῃ καὶ καθ' ἣν ἡμέραν ἐνόησεν αὐτό, ἐλάτρευσε τὴν Ὀδίλην.

Τότε συνεννοήθησαν ἀμφότεροι χωρὶς νὰ συνδιαλεχθῶσιν. Ἐσπέραν τινὰ αἱ χεῖρες αὐτῶν εὑρέθησαν ἡνωμέναι πρὸ τῆς τραπέζης ἐφ' ἧς ὑπῆρχεν ἕτοιμον τὸ τέιον καὶ πρὸ πλήθους κό-